

Handleiding

Voor u ligt het onderwijsproject “*Opdat wij niet vergeten*, Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg in de Tweede Wereldoorlog” voor groep 8 van de basisschool. In het project staat de Grebbelinie en de eigen omgeving van de leerling centraal. Wij wensen u en de leerlingen veel plezier bij de uitvoering van het project.

Opzet van het project en tijdsinvestering

Het project bestaat uit twee delen; een voorbereiding op school en een excursie met opdrachten.

Vorbereiding op school: 4 uur

In deel 1 van “*Opdat wij niet vergeten*” krijgt de leerling informatie over de Tweede Wereldoorlog en de rol van de Grebbelinie. Deel 1 bestaat uit vier lessen met een aantal opdrachten. Les 1 en 2 kosten minder tijd dan les 3 en 4. U kunt les 1 en 2 samenvoegen in één les, waardoor u meer tijd heeft voor de overige lessen.

- les 1: Inleiding

Algemene informatie over Nederland en Duitsland in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog. U kunt deze les zelf inleiden, afhankelijk van de reeds door u behandelde stof uit de geschiedenis methode.

- les 2: Linies

Hierin aandacht voor het belang van water en het verdedigingswerk de Grebbelinie. Wat was de Grebbelinie en hoe zag deze eruit?

- les 3: Mobilisatie en strijd op de Grebbelinie

Wat deed het Nederlandse leger in Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg en omgeving? Hoe verliep de strijd op de Grebbelinie? Hoe verging het de bevolking in dit gebied?

- les 4: De bezetting, het verzet en de bevrijding

De omgeving van de leerling tijdens de bezetting. Verzetsgroepen in Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg.

Excursie: 1,5 uur

Tijdens een excursie naar Hoeve De Beek in Woudenberg vertelt een gids u en de kinderen over de Grebbelinie en de omgeving van Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op de linie achter de Hoeve is een stuk loopgraaf hersteld met mitrailleursnest, een schervenvrije ruimte en een uitkijkpost. De leerlingen zien hoe de Grebbelinie functioneerde en ervaren hoe loopgraven er van binnen uit zien. Hierdoor krijgen zij een beeld van de situatie waarin het Nederlands leger zich tijdens de strijd in hun omgeving bevond. Daarnaast is er in Hoeve de Beek vanaf 2006 een informatiecentrum ingericht.

De leerlingen maken tijdens de excursie een aantal opdrachten. Een potlood of pen moeten zij zelf meenemen.

Voor het maken van deze lesbrief is geraadpleegd:

1. *Scherpenzeelse Historiën*
2. *Renswoude in oorlogstijd* door Dhr Laansma.
3. *Ter nagedachtenis* door Ds Bouw.
4. *Grebbelinie 1940* door E.H. Brongers.
5. Diverse kranten.
6. Renswoude, Scherpenzeel en Woudeberg in de Tweede Wereldoorlog
7. Notities uit een interview met de heren de Hertog en Lagerweij. Dhr Lagerweij gaf gegevens en adviezen voor het samenstellen van deze lesbrief.

websites:

1. Stichting Grebbelinie:	www.grebbelinie.nl
2. Stichting De Greb:	www.grebbeberg.nl
3. Stichting Menno van Coehoorn:	www.coehoorn.nl
4. Legermuseum:	www.legermuseum.nl

De eerste uitgave van deze lesbrief is in 1985 gemaakt door de heer Kees Cramer. Deze uitgave is met toestemming van de heer Cramer bewerkt door de heren Joh. Lagerweij, Chr. Sangers en M. Seijdell.